

بار سنگین رفع ناترازی گاز بردوش پارس جنوبی

تولید گاز ایران از میدان مشترک پارس جنوبی، بزرگ‌ترین میدان گازی جهان، افزون بر درآمد ۴۱۴ میلیارد دلاری برای کشور، زمینه رونق صنعت پتروشیمی، افزایش تولید بنزین، توسعه اشتغال، کاهش آلودگی محیط زیست و ایجاد امنیت انرژی در کشور را به دنبال داشته است

گزارش

و مواردی از این دست که به‌طور مستقیم دستخوش تغییرات می‌شوند.

چالش ناترازی گاز که اوج بحران آن را در زمستان سال گذشته شاهد بودیم، حاصل همین نگاه توسعه‌گرای دولت‌ها در سال‌های پیشین و عدم توجه به بهینه‌سازی و ذخیره‌سازی گاز بود. همین چالش سبب شد نگاه دولت به حوزه انرژی متفاوت شود.

درست است که ایران از منابع خدادادی انرژی بهره‌مند است، اما این واقعیت را باید در نظر گرفت که با توجه به حجم بالای برداشت، اکنون این ذخایر به نیمه عمر خود رسیده است و اگر تغییری در نگاه توسعه‌گرای دولت‌ها ایجاد نشود، ایران به‌زودی به کشوری بدل خواهد شد که مجبور به واردات انرژی می‌شود. البته باید

اذعان داشت که بهینه‌سازی مصرف گاز کار ساده‌ای نیست، آن هم برای کشوری که سال‌های سال، به مصرف بی‌رویه منابع عادت کرده است. اگرچه در سال‌های اخیر، قوانینی درخصوص بهینه‌سازی مصرف انرژی تدوین شده با این حال آنچنان که باید به این قوانین توجه نشده است. اما دولت سیزدهم که شاهد ناترازی گاز در زمستان گذشته بود، رویکرد مثبتی نسبت به بهینه‌سازی مصرف گاز یافته است و همسو با تأکیدهایی که سال‌هاست در این حوزه وجود دارد قوانین و مقرراتی درباره لزوم بهینه‌سازی مصرف انرژی تدوین کرده است و نهادها و دستگاه‌های مختلف کشور مأمور به اجرای آنها شدند.

کشور مأمور به اجرای آنها شدند. بویژه اینکه طبق اعلام کارشناسان مصرف انرژی در ایران چهار برابر میانگین جهانی است و بیش از ۶ برابر بیشتر از میانگین جهانی گاز طبیعی مصرف می‌کنیم. این در حالی است که اعلام شده در فصل سرد سال بیش از ۷۰ درصد تولید

گاز طبیعی به بخش خانگی و تجاری اختصاص یافته است.

تولید گاز ایران از میدان مشترک پارس جنوبی، بزرگ‌ترین میدان گازی جهان، افزون بر درآمد ۴۱۴ میلیارد دلاری برای کشور، زمینه رونق صنعت پتروشیمی، افزایش تولید بنزین، توسعه اشتغال، کاهش آلودگی محیط زیست و ایجاد امنیت انرژی در کشور را به دنبال داشته است.

۳۰ سال پیش در ساحل خلیج فارس، روستایی وجود داشت که حتی اهالی آن نیز در آن زمان گمان نمی‌کردند روزی بزرگ‌ترین تأسیسات صنعت نفت ایران در این نقطه احداث و عسلویه به پایتخت انرژی ایران تبدیل شود. با این حال از میانه دهه ۷۰ شمسی، توسعه بزرگ‌ترین میدان مشترک گازی جهان که در ایران به نام پارس جنوبی آن را می‌شناسیم، آغاز شد و نخستین برداشت گاز نیز از آن در سال ۱۳۸۱ انجام شد. با این حال چند دهه زمان لازم بود تا ایران با وجود تحریم‌های همه‌جانبه علیه صنعت نفت و گاز خود، بتواند توسعه این میدان را به سرانجام برساند و رکورد برداشت گاز از این میدان را بشکند.

با روی کار آمدن دولت سیزدهم، توجه به توسعه میدان‌های مشترک نفت و گاز در اولویت قرار گرفت و میدان گازی مشترک پارس جنوبی نیز از این قاعده مستثنا نبود. با اقدام‌های وزارت نفت در دولت سیزدهم، آخرین فاز از پارس جنوبی که بیش از ۲۰ سال معطل مانده بود در دستور کار قرار گرفت و با اقدام‌های انجام‌شده تولید گاز از فاز ۱۱ پارس جنوبی آغاز شد.

شتاب گازرسانی با توسعه میدان مشترک پارس جنوبی

اگرچه افکار عمومی و جامعه، پارس

جنوبی را با تولید گاز برای بخش‌های مختلف از خانگی گرفته تا صنایع و نیروگاه‌ها می‌شناسند، اما نقش این میدان مشترک گازی در اقتصاد ایران به‌مراتب بزرگ‌تر است.

هم‌اکنون ۹۵ درصد جمعیت کشور در بخش شهری و روستایی به شبکه گاز دسترسی دارند. شتاب گازرسانی در کشور هم‌زمان با توسعه پارس جنوبی در دهه ۸۰ آغاز شد. افزون بر بخش خانگی اغلب صنایع و نیروگاه‌ها نیز

گازرسانی شده‌اند و گاز مهم‌ترین سوخت کشور به‌شمار می‌رود. در این میان، ۷۵ درصد گاز مصرفی در کشور از پارس جنوبی تأمین می‌شود و این آمار نشان‌دهنده اهمیت این میدان در تأمین امنیت انرژی بویژه در فصل زمستان است؛ روزانه به‌طور میانگین حدود ۶۸۰ میلیون مترمکعب برداشت گاز از پارس جنوبی از سوی ایران انجام می‌شود که در بالاترین میزان خود به برداشت روزانه ۷۰۵ میلیون مترمکعب نیز در زمستان سال گذشته رسید.

در این زمینه جواد اوجی، وزیر نفت با بیان اینکه روزانه ۷۰۵ میلیون مترمکعب گاز از پارس جنوبی برداشت می‌شود، افزود: روزانه ۷۵۰ هزار بشکه میعانات گازی نیز در این منطقه برداشت می‌شود. همچنین در شرایط کنونی هر پالایشگاه ۲ فازی پارس جنوبی روزانه بالغ بر ۱۰ میلیون دلار سودآوری برای کشور دارد و هر پالایشگاه در سال حدود ۳٫۵ میلیارد دلار به درآمد کشور می‌افزاید.

نقش دیگری که میدان مشترک پارس جنوبی در اقتصاد ایران بازی می‌کند، اشتغالزایی در بخش‌های مختلف است. هم‌اکنون بیش از ۶۰ هزار نفر در بخش‌های مختلف عسلویه که به‌نوعی وابسته به صنعت نفت است، مشغول به‌کارند. این در حالی است که تولیدات در پارس جنوبی تنها به تأمین گاز محدود نیست و بخشی از تولیدات این میدان به‌عنوان خوراک پتروشیمی‌ها استفاده می‌شود تا آنجا که با این ظرفیت تأمین خوراک، ۲۱ مجتمع پتروشیمی در پارس جنوبی با تولید ۳۹ میلیون تن محصولات پتروشیمی هم‌اکنون عسلویه پرقدردترین منطقه پتروشیمی کشور محسوب می‌شود؛ منطقه‌ای که بیش از ۳۸ هزار نفر نیروی مستقیم در طرح‌ها و مجتمع‌های پتروشیمی را در خود جای داده است. اگرچه ماهشهر نیز در سال‌های گذشته سعی بر رقابت با این منطقه اقتصادی انرژی داشته است، اما به نظر می‌رسد به‌دلیل اجرای طرح‌های بیشتر در عسلویه به نسبت ماهشهر در سال‌های آینده فاصله میان این دو منطقه اقتصادی بیشتر شود.

بنا بر آمارهای موجود، عسلویه با داشتن ۱۳ واحد بالادستی با ظرفیت تولید سالانه ۲۰ میلیون و ۶۰۰ هزار تن، ۱۴ واحد میان‌دستی با ظرفیت سالانه ۷ میلیون و ۶۰۰ هزار تن و ۳ واحد پایین‌دستی با ظرفیت سالانه ۴ میلیون تن، پرقدردترین منطقه پتروشیمی کشور محسوب می‌شود.

سهم منطقه ویژه پارس از ظرفیت بیش از ۹۰ میلیون تنی کنونی تولید صنعت پتروشیمی ۴۵ میلیون تن است که عمده آن صادراتی است و از مجموع ۲۴ مجتمع پتروشیمی مستقر در منطقه عسلویه ۶ مجتمع بر اساس خوراک گاز طبیعی کار می‌کنند.

افزون بر آن با بهره‌برداری گام به گام ایران از فازهای مختلف پارس جنوبی و افزایش تولید گاز از این میدان مشترک، جایگاه ایران در میان تولیدکنندگان گاز در دنیا نیز ارتقا داشته و سید صادراتی کشور با

مجموع ذخایر گازی این میدان ۳۹ تریلیون مترمکعب و ذخایر میعانات گازی آن نیز ۵۶ میلیارد بشکه است. از این میزان سهم ایران در بخش گاز آن ۱۴ تریلیون مترمکعب و در میعانات گازی ۱۸ میلیارد بشکه برآورد می‌شود که معادل ۸ درصد از کل گاز جهان است

عکس: شانا

توجه به جایگزینی سوخت مایع با گاز متنوع‌تر شده است.

تولید گاز غنی در کشور اکنون بالای یک میلیارد مترمکعب در روز برآورد می‌شود که معادل حدود روزانه ۶ میلیون بشکه نفت خام است. با توجه به سهم ۷۵ درصدی پارس جنوبی در تأمین گاز ایران، این میدان مشترک با تولید روزانه معادل ۴٫۵ میلیون بشکه نفت خام، سوخت مورد نیاز کشور را تأمین می‌کند.

به معنای دیگر، اگر توسعه این میدان مشترک انجام نمی‌شد، اکنون باید ۴٫۵ میلیون بشکه نفت خام بیشتری در کشور تولید می‌شد و بعد از فرآورش در پالایشگاه‌های کشور به‌دست مردم می‌رسید.

نگاهی به ظرفیت پالایشی ایران و ظرفیت تولید نفت خام نشان می‌دهد در صورت عدم توسعه پارس جنوبی، با مشکل جدی برای تأمین سوخت و امنیت کشور روبه‌رو بودیم. از سوی دیگر، آلاینده‌های ایجادشده از مصرف فرآورده‌های نفتی به‌مراتب بیشتر از مصرف گاز است و با افزایش سهم گاز در سبد سوخت کشور که بیش از همه با توسعه میدان مشترک پارس جنوبی محقق شده، آلودگی محیط زیستی نیز در کشور کاهش داشته است.

تولیدات ایران از میدان مشترک پارس جنوبی البته به شکل دیگری نیز بر امنیت انرژی کشور تأثیرگذار بوده است و خودکفایی در تولید بنزین با تکیه بر میعانات گازی تولیدی از پارس جنوبی با بهره‌برداری از پالایشگاه سناره خلیج فارس از دیگر دستاوردهای توسعه این میدان گازی مشترک به‌شمار می‌رود.

حجم تولید میعانات بسته به تولید گاز حدود روزانه ۶۰۰ هزار بشکه است که به شکل عمده به پالایشگاه سناره خلیج فارس به‌عنوان خوراک منتقل می‌شود، در حالی که پالایشگاه سناره خلیج فارس، ۴۰ درصد بنزین کشور را تأمین می‌کند و می‌توان گفت ۴۰ درصد بنزین ایران از پارس جنوبی تأمین می‌شود.

دستآورد بزرگ دیگر کشور از توسعه میدان مشترک پارس جنوبی، ایجاد خودکفایی در تولید بسیاری از تجهیزات مورد نیاز صنعت نفت و ایجاد توانایی در شرکت‌های اکتشاف و تولید ایرانی است. توسعه پارس جنوبی در سال‌های گذشته و فعالیت شرکت‌های ایرانی در بخش‌های مختلف سبب شد با وجود تحریم‌ها، ایران بتواند سهم ساخت داخل را افزایش دهد.

در مجموع با توجه به اینکه سهم ساخت داخل در توسعه این میدان ۶۰ درصد برآورد می‌شود، این امر سبب بهبود زیرساخت‌های توسعه صنعتی و اشتغالزایی در کشور شده است. این موضوع افزون بر امکان تأمین نیازهای داخل کشور، امکان حضور شرکت‌های ایرانی در بازارهای بین‌المللی را نیز فراهم کرده است.

میدان مشترک پارس جنوبی که در بستر خلیج فارس و مرز مشترک ایران و قطر قرار دارد، بزرگ‌ترین میدان گازی جهان است. مجموع ذخایر گازی این میدان ۳۹ تریلیون مترمکعب و ذخایر میعانات گازی آن نیز ۵۶ میلیارد بشکه است. از این میزان سهم ایران در بخش گاز آن ۱۴ تریلیون مترمکعب و در میعانات گازی ۱۸ میلیارد بشکه برآورد می‌شود که معادل ۸ درصد از کل گاز جهان است. ایران تاکنون ۲۳۰۰ میلیارد مترمکعب گاز از پارس جنوبی برداشت کرده که ۴۱۴ میلیارد دلار درآمدزایی ایجاد کرده و این در حالی است که ۱۵۰ میلیارد دلار هزینه شده است.

با بهره‌برداری کامل از آخرین فاز پارس جنوبی یعنی فاز ۱۱، سالانه درآمدی نزدیک به ۴ تا ۵ میلیارد دلار ایجاد می‌شود و تولید آن به کاهش ناترازی گاز کمک می‌کند.

نکته مهم آن است که این پروژه در شرایط تحریم انجام شد.

عسلویه با داشتن ۱۳

واحد بالادستی با ظرفیت

تولید سالانه ۲۰ میلیون

و ۶۰۰ هزار تن، ۱۴ واحد

میان‌دستی با ظرفیت

سالانه ۷ میلیون و ۶۰۰ هزار

تن و ۳ واحد پایین‌دستی

با ظرفیت سالانه ۴ میلیون

تن، پرقدردترین منطقه

پتروشیمی کشور محسوب

می‌شود